

Gal·la Garcia Casarramona

Espectora, periodista i historiadora. Filla del Pere i la Dolors, gran de quatre germans, nascuda el 20 d'octubre del 1974 en una llar que va donar ales i xarxa a la seva llibertat, viu en parella a Manresa amb el Francesc i tenen un fill, el Max, que farà sis anys l'agost. Després de fer set anys de periodista, en fa nou que es dedica a escriure llibres d'història; el darrer, en fase de redacció, sobre el moviment obrer al Bages

REPORTATGE FOTOGRÀFIC DE MIREIA ARSO

Gal·la Garcia somriu repenjada en una barana de l'estació d'autobusos de Manresa, la seva ciutat i l'àmbit principal de la seva producció historiogràfica

«Molta gent creu que no ha fet res especial, però en realitat tota vida és extraordinària»

Xavier Domènech
MANRESA

Primeres lletres....

De petita vaig anar al Paidós i a la Badia-Solé, però la major part de l'EGB, que existia llavors entre els 6 i els 14 anys, la vaig fer a la Joviat quan encara era a Sant Joan. La vaig acabar quan es va traslladar a Manresa i després vaig fer BUP i COU al Lluís de Peguera. Vaig cursar el batxillerat experimental, ja que vaig viure el període en què coexistien el batxillerat tradicional i l'anomenat experimental, en el qual em vaig encarrilar per la branca humanística. Vaig estudiar Humanitats, a la UAB, a Bellaterra. Una carrera que em va donar una visió molt àmplia.

De què anava?

Era un compendi de moltes coses, des d'història dels mites grecs fins a màrqueting, i en teoria sorties d'allà sent gestor cultural. Jo vaig ser de la primera promoció; sempre m'ha agradat provar coses.

Però quan va triar optatives al batxillerat, quina idea tenia?

Lletres, en general. Podia ser periodista o humanitats, però el

periodisme l'he après treballant a Regió7. La carrera m'ha donat una visió àmplia del món, però la formació me l'ha donat el diari, on vaig entrar el 1993: anava a la universitat al matí i al diari a la tarda. Quan acabo la carrera, ja tot el dia. Fins l'any 2000.

L'ofici de periodista no necessita una carrera específica?

Jo no he estudiat periodisme i, per tant, no puc comparar. I si no hagués treballat aquí la meua formació seria diferent. En tot cas aquesta professió necessita una vocació forta, dedicar-hi moltes hores, saber on vols anar, estar sempre a punt i no tenir por de prendre decisions.

I un dia es llança sense xarxa; deixa el diari i es posa a escriure llibres.

Mai no m'ha fet por arriscar-me. M'agrada emprendre reptes i provar coses, dins la meua línia. Em van proposar de fer el llibre *L'Abans*, una història gràfica de Manresa, que es va lliurar primer en fascicles i després relligada com a llibre de 666 pàgines. Aquella era una feina a jornada completa durant més d'un any. Calia recopilar informació, contactar amb molta

gent, i escriure: no era completament diferent del que havia fet.

Com un reportatge de sis-centes pàgines.

Al cap de més d'un any de feina. Si et poses a buscar el que fas durant un any en un diari, també et surt una producció notable... El cas és que ho vaig provar; i a partir d'aquí la resta ha vingut encadenada. No vaig proposar-me: ara em dedicaré a fer llibres, sinó que han anat venint.

Com arriben les comandes?

Sobretot d'entitats, associacions, institucions. Tampoc no hi ha molta gent que només es dediqui a això, i que tingui una experiència, i capacitat de dedicar-s'hi.

Com defineix el seu ofici?

Jo visc i escric: això és el que faig. I a partir d'aquí pot haver-hi moltes variables. Em poden encarregar una exposició o una recerca que acabi en llibre.

Investiga i escriu. Això és el que fan els historiadors, però vostè no en té la formació específica.

Sóc autodidacta en tècniques historiogràfiques i de recerca oral, i em defineixo com a periodista historiadora, perquè la meua metodologia es toca bastant amb el

INSEPARABLES

PUNTUALITAT. Ha de combinar una agenda atapeïda amb la dèria de la puntualitat. El rellotge li és imprescindible per aconseguir-ho.

periodisme. El que faig és entrevistar gent, però amb temps al davant, i transmetent confiança, perquè el que fas és amarrar-te dels records de la gent, ajudar-los a treure'ls i a valorar-los. Sovint et trobes que no donen valor a allò que han fet, que han viscut o re-

cordat, fins que no ho veuen en un llibre o una exposició.

Molta gent no deu ser conscient de l'interès de la seva vida.

Poca gent considera que ha fet coses extraordinàries, quan en realitat tota vida és extraordinària. És bo ajudar la gent a fer-ho visible. El resultat és emocionant.

Després de *L'Abans* fa un llibre sobre els 150 anys dels Bombers a Manresa.

Un llibre commemoratiu a partir d'una recerca prèvia que havia fet la mateixa institució.

Llavors vénen llibres sobre dones de la Fàbrica Nova, el moviment de les associacions de veïns i el moviment feminista a Manresa. Parlem del primer, titulat *Amb veu de dona*.

Va ser un encàrrec de la regidoria de la Dona de l'Ajuntament de Manresa, amb el propòsit de donar veu a les dones que havien treballat a la Fàbrica Nova, que eren un percentatge elevadíssim de la plantilla. S'emmarca en una voluntat de recollir també la veu i la visió de les dones, ja que abans no se n'havia tingut l'oportunitat. Quin era el seu dia a dia, com s'ho feien, com es treballava a la fà-

brica, quins records en tenien. És un llibre del qual he percebut un retorn molt positiu, ja que tot-hom n'està molt content i les protagonistes estan encantades de veure imprès el que van viure.

▣ Devia ser una recerca plena d'històries dures.

▣ És clar que llavors la vida era dura, plena de mancances. Però sempre són històries amb un punt de vitalitat. Les dones ho recorden amb molta il·lusió.

▣ I això que feien moltes hores per uns sous molt baixos.

▣ Però jo no només recollia la seva feina a la fàbrica (i a casa, no ho oblidem!), sinó la seva visió del món i de la vida. I encara que tinguessin poc, mantenien la il·lusió per tirar endavant. Fins i tot les que havien treballat quan només eren nenes, i les amagaven quan arribava l'inspector, recorden aquell període com una aventura. Els records, amb els anys, se suavitzen; es relativitzen moltes coses, i dels moments durs en recordes el fet d'haver-los superat.

▣ I cada fet es viu amb els ulls del seu moment, no amb els ulls que el miraran després.

▣ Quan fas les entrevistes has de tenir molta cura a posar les coses al seu lloc i a saber interpretar molt. La memòria de vegades falla, i per això tot s'ha de contrastar.

▣ Per a aquests llibres entrevista molta gent. Hi empatitza molt? Se li fiquen a dins, les històries que li expliquen?

▣ Una mica és inevitable. En els treballs que he fet no em baso en una sola persona sinó en moltes, perquè la memòria oral és una font inesgotable de riquesa i d'aportacions. Entro molt en el tema, intento parlar com amb més gent millor, i estar-m'hi les hores que faci falta. Quan algú t'explica els records íntims, has d'haver arribat a una confiança mútua, i arriba un moment en què tens aquest sentiment; és natural que sigui així. Però després has de tornar a casa, reflexionar, buscar les altres fonts i lligar-ho tot. Amb sentiment però amb objectivitat.

▣ El seu següent llibre va ser sobre les associacions de veïns de Manresa. Una història plena d'activitats, moltes de les quals no apareixien als diaris ni se'n deixava constància. Existeix el perill que testimonis importats dels diferents moviments socials s'arribin a perdre?

▣ L'avantatge és que en aquests darrers anys hi ha hagut treballs molt importants de recull de biografies orals, i la gent comença a ser bastant conscient que no es pot oblidar el passat i que transmetre els records és gairebé una obligació, per allò que si no recordem el que hem viscut estem condemnats a repetir els errors. Hi ha un grup de gent que intentem que tot això no es perdi.

▣ El cas de la seva història del feminisme, per exemple, és titula-va *Una història per descobrir*.

▣ És la història de l'Associació de Dones del Bages, que va funcionar

SIS FRASES

« El que faig és amarar-me dels records de la gent, ajudar-los a treure'ls i a valorar-los. Sovint no donen valor al que han fet, al que han viscut »

« La meua vida és escriure. M'agrada, m'hi trobo bé »

« Mai no m'ha fet por arriscar-me. M'agrada emprendre reptes i provar coses »

« Els records, amb els anys, se suavitzen; es relativitzen moltes coses, i dels moments durs en recordes haver-los superat »

« Tot el que ha fet la mare de l'Erine és increïble. Ha patit molt ella i ha patit molt el seu entorn, però ha acabat bé »

« Sóc molt entusiasta de la tecnologia digital, em dóna eines molt bones per treballar »

ELS 4 CANTONS

▣ Tothom té el que es mereix?

▣ No.

▣ La seva millor qualitat i el seu pitjor defecte?

▣ La millor qualitat és sens dubte l'optimisme. Dir el pitjor defecte em costa molt! M'estimaria més que ho diguessin els altres.

▣ Quina part del seu cos li agrada menys?

▣ Em sento bastant satisfeta amb la meua carcassa. No me'n desagrada res en particular.

▣ Quants diners són un bon sou?

▣ Ara i aquí, no menys de 2.000 euros.

▣ Quin llibre li hauria agradat escriure?

▣ *El amor en los tiempos del cólera*, de Gabriel García Márquez.

▣ Una obra d'art?

▣ Un quadre de Dalí, el dels rellotges flonjos, tot i que realment es titula *La persistència de la memòria*. Un títol molt poètic.

▣ En què es considera més experta?

▣ A recopilar i processar informació.

▣ Déu existeix?

▣ No ho sé. No ho crec.

▣ Què s'hauria d'inventar?

▣ Un món millor i més sostenible.

▣ Quin personatge històric o de ficció convidaria a sopar?

▣ Sherlock Holmes.

▣ Un mite eròtic?

▣ No he tingut mai mites, ni eròtics ni de cap altra mena.

▣ Acabi la frase: la vida és...

▣ ... massa curta per preocupar-nos per foteses.

▣ La gent per naturalesa és bona, regular o dolenta?

▣ Bona.

▣ Tres ingredients per fer un paradís?

▣ La gent que estimo, molt temps disponible i un ordinador amb una bona connexió ADSL.

▣ Un lema per a la seva vida?

▣ Sigues feliç i sigues conscient que ho ets.

en un període molt determinat; un petit homenatge a les dones que van emprendre aquesta associació, que la van tirar endavant en els moments delicats de la transició, i que van ajudar moltes altres dones. Un punt de vista femení, també, de la història local.

▣ Una altra història que s'hauria perdut.

▣ Segurament, perquè no estava enlloc. S'esmentava en algun llibre però no es reconeixia la importància del seu paper.

▣ Hi ha interès de la societat a fixar la memòria?

▣ Cada vegada més: a la societat i a les institucions. Però ens hem d'afanyar, perquè hi ha moltes persones que tenen moltes coses interessants a dir, i no podem esperar gaire més.

▣ En aquestes recerques, troba papers o tenim poca tendència a apuntar les coses?

▣ Ara comença a haver-hi consciència de la necessitat de guardar, però fins ara no hi era tant. Moltes entitats tenen arxius insuficients, perquè no pensaven que en el futur serien necessaris. Hi ha arxius desapareguts, o inundats... De la mateixa manera, et trobes amb

surpreses agradables, persones que tenen un arxiu increïble sobre un tema i ningú no ho sabia. Es tracta d'anar investigant, dedicar-hi hores, seguir el fil, i de vegades fas troballes extraordinàries.

▣ El llibre de Sant Joan de Déu també és commemoratiu.

▣ Es tracta d'un llibre molt gràfic. L'obertura del sanatori va ser important per a Manresa; la gent hi anava d'excursió.

▣ *Quando la vida cura*, sobre la lluita per salvar la petita Erine, és un llibre molt diferent.

▣ Cada llibre ha estat un repte. Aquest és la història de l'Esther i tot el que ha hagut de viure per salvar la seva filla, narrat en primera persona. És diferent perquè no es basa en una recerca extensa, sinó en el relat de la protagonista, en les nostres converses sobre tot el que va haver de passar, totes les traves que ha trobat, tot el seu patiment. Ella tenia clar un objectiu des del principi: fer arribar el seu testimoni a tothom, i sobretot a la gent que es pugui trobar en el seu cas, perquè sàpiguen que hi ha esperança, que sempre es poden fer coses contra l'adversitat.

▣ Com hi arriba?

▣ Una amistat en comú ens posa en contacte. Ella tenia molt clar que volia fer el llibre. Vam començar a parlar, vam veure que hi havia empatia (perquè ella havia de treure coses molt íntimes i personals) i vinga, endavant.

▣ L'Esther González deu ser una persona notable.

▣ Amb un caràcter molt fort. Tot el que ha fet és increïble. Ha patit molt ella i ha patit molt el seu entorn, però ha acabat bé.

▣ Què li ha ensenyat, aquest llibre, a vostè?

▣ A valorar la vida i la salut per sobre de tot. Quan l'acabes t'adones que has de valorar més el que tens, perquè ho pots perdre en qualsevol moment i sense avis. I ensenya a lluitar: això és el que també transmet l'Esther.

▣ En la seva feina demana a la gent que li obri la intimitat dels records. Cal una tècnica?

▣ Cal transmetre confiança i demostrar seriositat. Per exemple, tornant sempre tot el material. I extreure records és qüestió de deixar parlar; si més no, aquest és el meu estil. Fer que se sentin bé.

▣ Ara està treballant en una història del moviment obrer i sindi-

cal a la comarca del Bages.

▣ He estat més d'un any fent la recerca, en molts arxius i amb tantes entrevistes personals com he pogut, i ara està en fase de redacció. Hi ha molta història desconeguda. És un tema molt delicat i sensible, però alhora molt interessant, i tothom amb qui n'he parlat l'està esperant. Fins ara s'ha tractat de forma fragmentada, sobre episodis concrets, però no existeix un treball que ho reculli globalment, sobretot en l'etapa del final de la dictadura i la transició; que parli de tota la gent, obrera i no obrera, que de fet lluitava alhora per la llibertat i pels drets dels treballadors.

▣ Hi ha hagut una certa amnèsia del protagonisme del moviment obrer i sindical en la lluita per la democràcia?

▣ En tot cas, fins ara no se li ha reconegut la rellevància que va tenir. En la seva època va ser molt important, va ser clau per aconseguir drets de què ara gaudim normalment. La gent que he entrevistat ha recordat coses que no havien sortit a la llum, i jo mateixa tinc ganades de veure què surt de tot plegat quan li hagi donat forma, perquè hi ha molt material.

▣ Vostè es dedica a la mineria dels records.

▣ És una bona descripció. Em dedico a buscar, i a trobar el diamant ocult.

▣ N'ha trobat?

▣ Molts. També faig biografies personals a mida, i tothom té una vida que és un tresor. He fet biografies de mestresses de casa que són apassionants. Tothom té una vida que pot ser un llibre.

▣ Moltes vides són molt iguals.

▣ La teua vida és teua i única. I poder-la tenir en un llibre, o la del teu pare o el teu avi... ho trobo molt important.

▣ En les entrevistes, la gent tanca la porta de determinades habitacions de la memòria?

▣ De vegades toques temes sensibles i has de tenir present que tothom és amo dels seus records i les seves vivències. Ho has de respectar, i si de cas, buscar altres fonts de dades.

▣ No ha trobat a faltar formació específica en historiografia?

▣ M'he format sobre historiografia i recerca oral d'una manera una mica autodidacta, buscant consell i llegint molt.

▣ A llibre per any pot fer una producció extensa.

▣ Hi ha camp per córrer. No sé si tant com això... però n'hi ha. I ganes també.

▣ Fa nou anys que treballa d'encàrrec en encàrrec. No ha sentit mai la temptació de presentar-se a unes oposicions?

▣ Fins ara no he estat mai sense feina. Si hagués estat un any aturada... però no m'ha passat. La meua vida és això: escriure. M'agrada, m'hi trobo molt bé.

▣ I a part d'escriure, l'engresquen més coses?

▣ Sóc molt entusiasta de la tecnologia digital. Em dóna eines molt bones per treballar.